

VEVERSKÁ BÍTÝŠKA ve vzpomínkách pamětníků

Město Veverská Bítýška - Zpravodaj 12/2020 - příloha

zpracovala Ilona Coufalová - kronikář města (ilona.coufalova@atlas.cz)

Paměti pana Josefa Kladivy (pokračování ze Zpravodaje 08/2020)

Zdroj: Pavel Janšta, vnuk pana Kladivy
Zpracovala: Ilona Coufalová, kronikářka

1975

4.3. uspořádal Spolek zahrádkářů pěknou poučnou přednášku.

V březnu bylo nařízeno povinné očkování proti tetanu všech občanů.

15. dubna byl odvolán z naší farnosti pan farář Havel. Odchází do Vranovic. Pobyl u nás 16 měsíců. Dokončil opravu kostela. Byl přívětivé povahy, měli jsme ho rádi a těžko jsme se s ním loučili. Na jeho místo přichází pan farář Havlas, který působil 22 roků v Břeclavi.

Dělnické rodiny opouštějí svoje rodinné domy a stěhují se do měst aneb sídlišť. Opuštěné chalupy kupují lidé z města k rekreačním účelům.

1. června 1975 byl zvolen prezidentem Dr. Gustav Husák na místo churavého prezidenta generála Svobody.

27. - 28. června byla v Praze spartakiáda. Bylo vypraveno 300 zvláštních vlaků a cvičilo 140 000 cvičenců.

Místo Císařských starých hodů pořádaly se Babské hody v krojích.

5. - 6. srpna byly v Brně celostátní dožínky.

Sjeli se družstevníci a členové přidružených závodů ve velkém množství. Průvod trval 5 hodin. Na tribuně prezident Gustav Husák a zástupci vlády.

Na konci průvodu jely nejnovější zemědělské stroje.

Naše JZD vypravilo autobusy a každý člen dostal 50 Kčs na útratu.

Po mokrých žních bylo v září krásné slunné počasí. Říjen mlhavo a sychravo.

7. listopadu byla v Kulturním domě zahrádkářská a včelařská výstava. Měla pěknou úroveň. Vystaveno bylo ovoce a medové pečivo.

Prosinec byl mírný. Udeřily jen 4x mrazy -15°C a na Vánoce bylo jen 0°C. Sníh, který dovezl sv. Martin roztál a pole byla suchá. Vánoce beze sněhu.

Návštěva kostela byla o Vánocích velká. Mladé maminky se přišly poklonit Jezulátku v Betlémě, který byl v kostele vystaven.

Končíme tento rok 1975.

Narodilo se v naší farnosti 46 dětí. Zemřelo 34 obyvatel.

Přečkali jsme tento rok ve zdraví a s přáním všeho dobrého vstupujeme do roku 1976.

1976

Hasiči a spolek vojenských vysloužilců.

Byly to dva kulturní spolky. Pořádali výlety a bály, které byly občany hojně navštěvovány a měly dobrou úroveň. Jako školák přihlížel jsem k oslavě dvacetipětiletého trvání hasičského sboru ve Veverské Bítýšce. Na slavnost přišli i bratři hasiči z širého okolí. Zaplnili prostor chrámový a byli přítomni slavné mši svaté, kterou sloužil pan děkan Rosendorf.

Po obřadech šli v průvodě za zvuků hudby přes náměstí k Hasičce. Byla to pěkná podívaná, když pochodovali stejným krokem. Vysvícené helmy se třpytily na slunci. Připadali nám jak blaničtí rytíři. Před Hasičkou přivítal

je náčelník Josef Kejda a slavnostní projev přednesl okrskový náčelník Oharek, řídící učitel ze Hvozdcce. Členové hasičského sboru byli dělníci, rolníci a živnostníci. Dobře se, jako bratři snášeli. Ale nebyli to jen hasiči do parády. Když zazněla polnice na poplach, opustili práci, rychle oblékli uniformu a klusem spěchali ku zbrojnici hájit majetky svých bližních.

Singulární lesní společenstvo

Na základě císařského zákona z roku 1850 byly obecní lesy přidělovány rolníkům a utvořeno v roce 1873 Singulární lesní společenstvo sestávající z 80 členů. Z nichž každý měl 1/80 připisanou v gruntovní knize. Celková výměra lesa činila 479 ha a ještě nějaké pastviny. Zato museli podílníci platit pozemkovou daň a vydržovat fořta a 2 hajné, kteří byli pod přísahou a nosili na prsou po levé straně kovovou Moravskou orlici.

Hospodařilo se společně v celku. Správu vedla dozorcí rada sestávající z 12 členů na 4 léta.

V prvé volbě se jedna skupina po 2 letech vylosovala a mohla být znovu volitelná. Druhá polovice se volila až za 4 roky. Čili volby byly každé 2 léta. Vždy ta starší polovina vypadla a mohla být znovu volena. Současně každé 2 roky se volil předseda správní rady.

Veškeré návrhy a usnesení byly odhlasovány a platila většina hlasů.

Při rovnosti hlasů rozhodl předseda.

Les nenacházel se tenkrát ve zvlášť dobrém stavu. Jak se říkávalo: "však je to obecní". Občané kátěli (*káceli*), ale nesázeli. Na rovině a v pěkných místech byl les vykácen. Bylo nutno hodně vysazovat a podsévalo se i jedlové semeno. Ve stráních v Ostré, u Kopanin a v Lískové bylo něco jedlového lesa. Pak v Hlince a na Babkách byly borovice. Na podzim fořt vykázal, kde bude těžba. Se Správní radou a hajnými nadělali 80 dílů na stojatě. Odměřila se síla stromu, hajný odhadl výšku a tabulka ukázala kolik ten který kus má metrů krychlových. Jednotlivé díly se mašinou s černými čísly poznačily a modrou tužkou se napsalo číslo kusu.

Obyčejně předseda psal v knížce konsignaci a snažili jsme se docílit stejné výměry jednotlivých dílů. Když byly díly hotové, svolala se členská schůze, kdež byly vylosovány. V klobouku bylo 80 domovních čísel. Obyčejně nejmladší chlapec (taky jsem to někdy dělal), vytáhl z klobouku číslo domu a hajný si na tabulku napsal číslo dílu patřící k vylosovanému členu. Pak se vytáhl další los a byl to díl č. 2 atd.

První léta obnášela těžba na jeden podíl 5m³, později se to zvýšilo. Když se pořídil hosp. lesní plán, dávalo se 14 m³ na podíl a rok. Kdo potřeboval dříví na vazbu a nebo vyhořel, dostal příděl dopředu, třeba na 3 léta.

Dlouholetým předsedou byl Jan Kovář, který vlastnil 10 podílů. Nakoupil je v exekučních dražbách, jak jsem uvedl na začátku. Po něm pamatují předsedu Frant. Dundáčka č. 79. Pak byl Dr. Čermák od Montanní akciové společnosti, která vlastnila Kovářovy podíly.

Přidělený díl si každý podílník (*jak se říkalo*), sám pokácel a odvezl. Někteří také tyto díly prodávali.

Počasí

V lednu ani nemrzlo a sníh nebyl.

V únoru až k Hromnicím napadl první sníh a několik mrazíků. Dále zase obleva.

Až březen byl studený (-10 až -14°C). Studený vítr.

Koncem měsíce se začalo set. V dubnu začaly plní práce. Bylo zpoždění o 14 dní.

Převládalo suché počasí s malými srážkami. Květen byl suchý a v červnu přišly ojedinělé bouřky. Po 21. červnu tropické počasí, což mělo vliv na úrodu. Z toho vznikla přede žněmi panika. Lidé z obavy, že přijde nedostatek, vrhli se do obchodů. Kupovali kdeco pro živobytí. Obchody byly za 3 dny vyprodány. Přispělo k tomu 100% zdražení životních potřeb v Polsku a 30% zdražení v Maďarsku. Situace se uklidnila po prezidentově projevu. Prohlásil v rozhlase, že u nás žádné zdražení nebude.

Jak již nahoře řečeno, velké sucho a tropická vedra měla vliv na úrodu. Celostátně na to doplatila řepa a píce, které byly o 50% nižší.

Ministerstvo zemědělství ve snaze zachovat stav dobytka a dojníc, hledalo nové cesty. Doporučovalo, jako náhradní krmivo zchutněnou a různým způsobem upravenou slámu. Dále se vyžínila i tráva v lesích, takže zásobování obyvatelstva mlékem nevázlo.

Brambory u nás podražily o 100%.

V JZD byly "zásnuby" s JZD Říčany, které k nám připojí v roce 1977.

Začínáme šestou pětiletku. Všeobecně se plánuje, jak ve fabrikách tak i v JZD. Všude se očekávají větší výnosy a příjmy, až z toho jde vedoucím hlava kolem.

Paní móda se vrací nazpět. Je odzvoněno minisukním a kabátům. Nosí se již delší sukně i kabáty. Mladé ženy se s oblibou malují. Obličejí i vlasy. Začínají se u žen nosit paruky. Muži někteří nosí plnovous.

Zatím žádná zima. Je mlhavé sychravé počasí a rozmohla se chřipka, která má letos slabší průběh bez dalších následků.

Od 1. ledna byly upraveny důchody těm dříve narozeným. Družstevníci měli přidáno po 60 Kčs na měsíc.

Postavením Obchodního domu, zrušily se obchody, které byly roztroušeny po náměstí. Výklady se zasklívají a upravují na místnosti obytné.

Čilý ruch, kterým se hemžilo náměstí ustal. Náměstí je liduprázdné a budí dojem mrtvého města.

1977

Počasí.

Očekávali jsme po teplém létě, tuhou zimu. Ale leden nebyl tak studený. Jen mírné mrazíky a napadlo 20cm sněhu. Na Hromnice udeřilo několikrát (-14°C). Koncem února sníh pomalu roztál. Byly i velké povodně na jihu Moravy.

26. února ohlásily se bouře, hřmělo a blýskalo se, jako v létě.

Stará pranostika praví: do svatého Jiří hřmí na zimu a po Jiří hřmí na teplo

Silně se ochladilo a dostavily se i noční mrazy (-4 až -10°C). Způsobilo to na jižní Moravě velké škody. Pomrzly meruňky, broskve, ořechy a vysázená polní zelenina.

Se setím se započalo 10. března. Oziminy za podzimní pohody dobře obnožily a přezimovaly.

Dne 10. dubna byly Velikonoce avšak podobaly se spíše Vánocům.

Silně se ochladilo, padal sníh, který u nás se rozpouštěl, ale ve vyšších polohách se udržel 15cm. Vyjely sněhové pluhy a silnice prohrnovaly. Mrazy(-4 až -10°C) dokončily to co ještě po Hromničních mrazech zůstalo. Práce na polích byla přerušena.

1. máj lásky čas.

Sjeli se k nám do střediska občané ze Hvozdcce, Chudčic, Lažánek a Maršova. V prvomájovém průvodu byly i děti z mateřské školy a žáci.

Průvod se ubíral po Gottwaldově (*nyní ulice Dlouhá*) ve čtyřstupech, hudba hrála slavnostní pochod a na náměstí na tribuně promluvil a uvítal hosty předseda MNV. Slavnostní projev měl řečník z ONV. V průvodě na obrazech nesení Lenin, Marx a Engels. Mimo bylo hodně státních vlajek i spřátelených zemí. Byl transparent: proletáři všech zemí spojte se.

Pamatuju si průvody, jako chlapec, které pořádala strana sociální demokracie. Nebyly to průvody tak okázalé. Byli to průkopníci socialismu.

Na transparentu nápis: chceme rovnost, volnost, bratrství.

Bylo to krásné heslo za které byli i někteří soudruzi uvězněni. Bohužel, dnes již vymizelo.

Nastoupila diktatura proletariátu. Jest omezena svoboda.

Členové KSČ jsou hlídáni, nesmí chodit do kostela a vlastenecké písně se nesmí zpívat.

Slovo Bůh se nesmí vyskytovat.

Jeden spisovatel napsal: nejhorší jest pro národ, když ztratí svobodu.

Nemůžeme si naříkat. Máme práci, peníze i dostatek jídla. Lidé chodí pěkně oblečení.

Můj přítel se k tomu vyjádřil následovně: chytni polního zajíčka, který žil v nepohodě a často o hladu a v zimě. Dej ho do pěkné králíkárně, dostane dostatek potravy. On se snaží utéct. Když se mu to nezdaří uhyne. Jest to touha po svobodě.

Máme ústavou zaručenou náboženskou svobodu. Bohužel, jest to jen na papíře.

Ve skutečnosti je to, jak ukáží na jednom případě jinak.

V sousední obci Chudčicích mívají začátkem května hody na Nalezení sv. kříže. Od nepaměti tam bývala vždy sloužena mše svatá v kapli. Poněvadž jest to na frekventovaném místě a při dnešním rozmnoženém automobilizmu i nebezpečné, aby někdo nepřišel k úrazu, tak tuto mši měli loni v postranní ulici blízko školy.

Letos však o hodech, jak říkáme, nebyla ta církevní slavnost povolena zásluhou KSČ.

Naší střediskové obci nestačí hřbitov a proto bude pomocí brigád rozšířen.

Od 25. srpna byly vytvořeny nové ceny ve spotřebním zboží. Látky, šaty, boty z umělých hmot byly zlevněny. Naproti tomu látky lněné, bavlněné a vlněné jsou zdraženy. Káva je zdražena o 50%.

Naše valuta jest na světovém trhu nízká a proto musíme dovážené suroviny draze platit. Aby stát na to nedoplácel, rozhodlo se ono zboží zdražit.

Jaký byl rok 1977 pro zemědělce!

Zima byla poměrně mírná. Vánoce zelené beze sněhu a Velikonoce bílé, napadl sníh. Jarní polní práce se hodně opozdily. Selo se ještě i v dubnu. Měsíc máj byl celkově suchý. Začátkem června teprve pěkně zapršelo. Bylo dostatek zimní vláhy takže pícniny, louky, vojtěška pěkně narostly a pěkně se usušily. Hůře bylo ve žních. Práce byla dobře naorganizovaná, ale počasí nepřálo.

U nás začaly žně 26. července. Přijelo 8 kombajnů, bylo pěkné počasí a za 4 dny bylo po žních.

Zrno bylo následkem sucha chudší, ale přesto se dost namlátilo.

Pšenice dala průměr 41q a ječmen 49q z hektaru.

Koncem září a počátkem října přišly vydatné deště, které podpořily růst okopanin. Řepa hodně narostla. Brambory daly na hektar 400q. Řepa 500q na 1 ha.

Rovněž půda byla kyprá a dobře se selo. Oziminy pěkně vzházely.

Koncem listopadu se citelně ochladilo a padal první sníh.

V říjnu 1977 bylo v našem kostele sv. biřmování.

V říjnu oslavovalo se výročí 60 let od Velké říjnové socialistické revoluce. Jsou vyvěšeny prapory a v Kulturním domě bylo slavnostní shromáždění na počest VŘSR.

V tomto roce zemřelo 37 našich občanů. Narodilo se 47 dětí.

Chytá se mi do očí šedý zákal. Nevím, jak dlouho budu psát.

Tak končíme rok 1977, byl na nás dost hodný. Přežili jsme ho ve zdraví a spokojenosti.

Vždyť, ona ta kaše není tak horká, když se jí, jako když se vaří.

Školní budova nestačí pojmout všechny žáky, a proto se započalo s její přístavbou ze severní strany.

Na spodním toku řeky Svratky staví se čistící stanice.

1978

Začínáme rok 1978.

Počasí:

Zima mírná, celkem -1 až -4°C noci a ve dne +1 až +4°C.

Sníh časem napadl, ale teplé počasí ve dne jej rozpustilo. Rybník a řeky byly jen slabě zamrzlé. Až o Hromnicích trochu přituhlo. Jaro se opozdilo. Na Josefa 19.3. ještě poletoval sníh a Velikonoce byly bílé. Slunce se moc neukazovalo. Bylo pod mrakem, takže setí se opozdilo.

28.2. oslavujeme 30 let socialistické republiky.

Za první čs. republiky byla vláda koaliční, složená ze stran: agrární, lidová, soc.demokratická a národně socialistická.

Dnes ji nazývají vláda buržoazní. Tato vláda na nátlak odstoupila a nastoupil socialismus. Byl velký tábor lidu na Staroměstském náměstí, na kterém promluvil Gottwald.

Byla to klidná revoluce. Jen Jana Masaryka vyhodili z 1. poschodí na hradě Pražském a zbořili Mariánský sloup na Staroměstském náměstí.

Dnes říkáme, že vládne národní fronta tj. Komunistická strana, lidová a čeští socialisté, primát však drží KSČ.

O velikonočních svátcích zemřel můj dobrodinec, bývalý továrník Cyril Ráček.

Byl jsem mu na kremaci. Chtěl jsem mu udělat proslov, poděkovat mu, jak mne v roce 1942 za okupace vysvobodil z vězení a s ním se rozloučit. Bohužel, syn si to nepřál, že už mají stanovený program. Tím končí naše přátelství.

Byl tam cizí řečník. Pronesl pár líbivých slov, ale o životě nemluvil. Ani se nezmínil, že byla u Ráčků partyzánka Maruška Kudeříková.

(pokračování v dalším čísle Zpravodaje)